

بورشى بائىل ارقالاپ، شىنايى يگەرىپ، ناقتى سىتەپ، نايىچە ـ جەتسىتگى ونان ارى تەرەڭدەتتى

— اۆتونومىيالى رايوننىڭ ”اۋەلگى ماقساتتى ۇمىتپاۋ، بورشى ەستە بەرىك ساقتاۋ“ نەگىزگى تاقىرىپتىق تارىيەنى تىڭغىلقتى ورسىتەنگەندىگى تۇرالى جەلەلس شولۇ

رىسىندا تاراۋلار، ورنىدار نەگىزگى ماقسات تانىد ـ مەن ۇزدىكىسىز كۇشەيتىپ، ”ئۇزەتۇ“ ُسونىز باستان ـ اياق ُسىڭىرىپ، قازىر ئۇزەتۇگە بولا ـ تىندارىن ۇاقت شەگى مەن ئالاپتى ايقىنادى وتە ـ رىپ مەرزىمىدى ۇاقىتىندا تىڭغىلقتى رەتتەپ ـ ئۇزەتتى؛ قازىرشە شەشىلە قۇبھىياتىندارىن كوز ـ جازباي قاداعالاپ، تانىمىدى ۇزدىكىسىز تەرەڭ ـ دەتۇ، ساناللىقتى كۇشەيتۇ ارقىلى كەزەڭدىك نە ـ سانانى ايقىنادى، ۇزدىكىسىز رەتتەپ ـ ئۇزەتەپ، بايانىدى مەحازىم قالىبتاستىرۇعا قۇلىشىپ، نە ـ كىزگى تاقىرىپتىق تارىيەنىڭ نايىچە ـ جەتسىتتە ـ تەرىنىڭ ۇاقتىتى وتپەۋىنە شىنايى كەپىلىدىك ەتتى.

رايونىمىزدىك ەكولوگىيالىق ورتانى باقلاۋ ـ ولشەۋ تورىنىڭ جانە ۇلكەن ساندى مالپەت قۇ ـ رىلىسىنىڭ جاي باستاۋى، قىزمەتتىڭ نلگەرەلە ـ ۋى سالىستىرمالى باياۋلاۋ بولۇ احوالىنا مەڭزەس، اۆتونومىيالى رايونىدىق ەكولوگىيالىق ورتا مەڭگەرەمسى قايتا ـ قايتا تەكشەرۇ ـ زەرتتەۋ نەگىزىندە، ەكولوگىيالىق ورتا تورى قۇ ـ رىلىسى قىزمەتى جوسپارىن جاساپ، قازىر بار 21 تۇعرىدى بىرىكىتىرۇدى ورتاعا قويىپ، يىنقور ـ ماتىيادى ۇقشاۋ ارال بوگەۋىن ئالقاتىداپ، ۇزارا بايلانسىاتىن، يىنقورماتىيالارمەن بولسىە ـ تىن ُمر تۇلعالانغان ساندى مالپەت تۇعرىن ورناتىپ، ەكولوگىيالىق ورتاعا قانتىستى ۇلكەن ساندى مالپەتتەردى جاسامپازدىقپەن قولدانۇدى ۇزدىكىسىز نلگەرەلتۇ ارقىلى لاستاۋىدان ساقتانۇ جانە ونى جونگە سالۇدان قامال الۇ شايفاقسىن ويدىعادى جۇرگىزدى.

تابالدىرىقتى ونان ارى تومەندەتەپ، سال ـ ھاقى ئاۋقاستاردى، قىيىنشىلىعى بار بۇقارانى قە ـ تامامسىز ەتۇ سەرىپىن ارتىرۇ ۇش، اۆتونومىيا ـ لى رايونىدىق ەمدەۋدى قامتاماسز ەتۇ مەكەمە ـ سى قازىنا مەڭگەرەمسەپەن بىرلەسىپ «2019 ـ جىلغى قالا، اۋىل تۇرغىنلارنىڭ نەگىزگى ەم ـ دەلۋىن قامتاماسىز ەتۇ قىزمەتىن ويدىعادى سىستەۋ تۇرالى ھابارلاندىرۇ»دى جاساپ، قالا، اۋىل تۇرغىنلارنىڭ سالھاقى ئاۋقاس قامسىزدان ـ دىرۇنىڭ باستاپ تولەۋ شەگىن تومەندەتەپ، ال ـ دىڭغى جىلداى تۇرغىنلارنىڭ ورتاشا قولداى جاسادى.

6 ـ ايدىڭ 6 ـ كۇنىنەن بەرى، اۆتونومىيالى

رايونىدىق دەنساۋلىق ساقتاۋ، سالاھاتتىق كۆمىتە ـ تى بۇقارانىڭ ماسەلەنى اڭغىسى ەتۇى ُمرشاھا كوپىرەك بولسىپ وتىرعان ەمدەۋدەن قىزمەت ەتەۋ كاسىبىندەگى بەيىبەرەكت قۇبىلىس تۇرالى جىينى 266 ەدەرەك ئايسىرىپ لىپ، ماسەلە دەە ـ رەكەتىرن ساراۋى، تالداۋ ارقىلى قۇندى 61 ەدەرەك بايقادى، قازىر ارناۋلى دەلو بويىشانا ار ـ ناۋلى تەكشەرۇ جۇرگىزۇ ُناسىلن قولدانىپ رەتتەۋ ـ تۇزەتۇ جۇرگىزدى. شىنجياڭ مەدىتسىنا داشۇەسىنە قاراستى 1 ـ شىياحانا ُدارى ـ دارەمەك، شىعسى ماتەرىيالدارنىڭ قولدانىلۇن باقلاۋ ـ تەك ـ سەرۋىدى دايدالىندىرىپ، اپنا ساينىن، اي ساينىن جاريالاپ وتىردى، سوندىا اق ُمارتەپ تەكشەرۇ تاراۋلارى ُدارىنى ۇيلەشمەسىز قولدانۇ جاعداى بويىشاشا قىرىپ سويلەستى.

اۆتونومىيالى رايونىدىق قاتىناس ـ تاسىھال مەڭگەرەمسى بۇقارانىڭ اشكەرەلەۋ ارناسىن ىر ـ

كىلىسىسىزدەندىرىپ، شەكتەن ارتىسق جۇك تپەۋدى، جوللاۋشى وتىرعىزۇدى جونگە سالۇ قىزمەتى بويىشاشا خالىق رايىن تەكشەرۇدى كەڭ ـ نەن ورسىتەتتى. 2017 ـ جىلدان بەرى اۆتومويىل ـ دەردىڭ شەكتىن ارتىسق جۇك تپەۋ، جوللاۋشى وتىرعىزۇى بويىشاشا جونگە سالۇ، زاڭ اتقارۇ دەە ـ لولارنا قاراتا جايپاي ۇزىن تەكشەرىپ، ۇزىن ئۇزەتەپ، ُمر ـ بىردەن تۇرگە بولسىپ، كىتاپشا جاساپ، قىزمەت اشىق ەسەپىن ورناتىپ، بايقال ـ ھان ماسەلە دەرەكتەرىن تۇبەگەيلى تەكشەرىپ، ُمارتپىتىڭ قىزدل سىزىغى جانە ُموزالدىڭ ئو ـ مەنگى شەگى تانىمىن بەرىك ورناتتى.

مەحازىم قالىبتاستىردى

ناىچە ـ جەتسىتتەردىڭ ۇاقتى وتپەۋىنە شىنايى كەپىلىدىك ەتتى

نەگىزگى تاقىرىپتىق تارىيەنى ورسىتەتۇ با ـ

اۋەلگى ماقساتتى ۇمىتپاۋ بورشى ەستە بەرىك ساقتاۋ

□ تىلىشىمىز جاۋ چۇنخۇا

اۆتونومىيالى رايوننىڭ 1 ـ توبىغاي نەگىزگى تاقىرىپتىق تارىيەنگە قاتناشقان تاراۋلار، ورنىندار نەگىزگى تاقىرىپتىق تارىيەنىڭ نايىچە ـ جەتسىە ـ تىكتەرىن پارتىيالىقتى كۇشەيتۇدە، قابىلەتتى جو ـ عارىلاۋتۇدا، سىبىلدى جاسقارتۇدا، قىزمەتتەردى نلگەرەلتۇدە ايكىلەدى. پىشاتىڭ ەۋزىن ىشكە قاراتاتىن وزىنە ئوگەرىمس جۇرگىزۇ رۇھىمەن كەڭنەن پىكىر تىڭداپ، مۇقيات قاداعالاپ، قايتا تولغانىپ، ماسەلەلەردى ناقتى تاۋۇپ شىقتى. اۋەلگى ماقساتپەن، بورىشپەن سالىستىرىپ، قىين ماسەلەلەردى شەشتەن ناقتى شارا، مەمەن شارا لىپ شىعەپ، خالىق بۇقاراسنىڭ اڭغىسى كۇشى بولسىپ وتىرعان كورنەكتى ماسەلەلەردى شەشۇدى نلگەرەلتەپ، ُار ۇلت بۇقاراسنىڭ تابىس سەزىمىن، باقت سەزىمىن، ھاۋپىسىزدىك سەزىمىن ۇزدىكىسىز كۇشەيتىپ، نايىچە ـ جەتسىە ـ تىكتى ونان ارى تەرەڭدەتتى.

ماسەلەلەردەن كوز جازىدادى

بۇقارا كوھىل بولسىپ وتىرعان سىتەرەمەن بەتپە ـ بەت كەلدى

7 ـ ايدىڭ 5 ـ كۇنى اۆتونومىيالى رايون ـ دىق خالىق شىياحاناسنىڭ امبولاتورىا زالىنىدا ئاۋقاس جاڭ چىڭ پىكىر كىتاپشاسىنا ۇزىنىڭ ۇسىنىسنىن جازىپ قالدىردى. نەگىزگى تاقىرىپ ـ تىق تارىيە باستالغاننان بەرى، اۆتونومىيالى را ـ يونىدىق خالىق شىياحاناسى كورنەكتى ورنىغا 15 پىكىر ساندىققاشىن ورنالاستىرىپ، ُار اپنا ـ دا ونى قوعامدىق قىزمەت ُبولمى دەر كەزىنە ـ دە رەتتەپ وتىردى. بۇقارا اڭغىس ەتكەن پىكىرلەر مەن ماسەلەلەردى تىڭداۋ جانە جىناۋ شىياحانا پارتكومنىڭ يارىقتى تابۇنىنىڭ ماڭىز ـ دى تاسلىنە اينالدى.

كەدەپىلكىنەن ارىلتۇدان قامال الۇ شايفاقسىە ـ نىڭ جايپاي جەڭسىنە ۇاعىندا جەتۇدىڭ قىزمەت نەگىزىن ۇزدىكىسىز بەكەمدەۋ ۇش، اۆتونومىيا ـ لى رايونىدىق كەدەپىلەردى سۇبەمەلدەۋ ـ وركەد ـ دەتۇگە باسشىلىق ەتۇ گروپپاسى كەڭسەسى جا ـ ۋاپكەرىشلىكتىڭ تياناقتانۇىن، ساياساتنىڭ تىناقە ـ تانۇىن، قىزمەتتىڭ تياناقتانۇىن ُجىتى قاداعالاپ، 18 جەنەكشىلىك ەتۇ گروپپاسىن قۇرىپ، بۇكىل رايوندىان 13 ايماقىغاي (وبلىس، قالا) كەدەپىلەر ـ دى سۇبەمەلدەۋ مىندەتى بار، كەدەي ەمەس 43 اۋداننىڭ جانە كەدەپىلك قالبايى النعان 13 اۋداد ـ نىڭ كەدەپىلكىنەن ارىلتۇدان قامال الۇنىنا سول جەردىڭ وزىندە كۆمەكتەسۇدى، جەنەكشىلىك ەتۇدى ورنىداپ، ُمان بىرۇى جەتەرسىز، قىزمەت كۇشى پارمەنىسىز بولۇ، كۆمەكتەشۇ ـ سۇبەمەلدەۋ ونىمىدىلگى كورنەكتى بولماۋ سىياقتى ماسەلەلەردى شەشۇدى نلگەرەلتتى. 20 جە ـ تەكشىلىك ەتۇ گروپپاسىن قۇرىپ، اۆتونومىيالى را ـ يوننىڭ كەدەپىلەردى سۇبەمەلدەۋ ـ وركەندەتۇگە باسشىلىق ەتۇ گروپپاسىنا مۇشە ورنىدارعا بارىپ تۇرىپ، ارناۋلى القانى كۇشەيتىپ قۇرۇعا، مىندەت ـ تەردى ناقتىلاۋعا، مەحازىمىدى اقاۋسىزداندىرۇعا جەنەكشىلىك ەتەپ، كەدەپىلكتىن ارىلتۇدان قامال الۇ جاۋاپكەرىشلىگىنىڭ، ساياساتنىڭ، قىزمەتنىڭ سول ورنىندا، سول كاسىپتە، سول سالادا دەكجەي ـ تەكجەيلى، ناقتى تياناقتانۇنىنا شىنايى كەپىلىدىك ەتتى.

اۆتونومىيالى رايونىدىق پارتكوم سايايىسى ـ زاڭ كۆمىتەتتى سايايىسى ـ زاڭ وركاندارنىڭ نە ـ گىزگى تاقىرىپتىق تارىيە جونىندە جاس كادىرلار ـ دان پىكىر الۇ تۇرالى اڭغىسە ُماجىلىس اشىپ، ”اۋەلگى ماقساتتان اينىپاۋ، بورىش ارقالاۋ، پا ـ رىقتى تابۇ، تىياناقتاندىرۇدى يگەرۇ“ جالىپى تالايى بويىشاشا قىزمەت، يىدىيا، سىبىل قۇرىلىسى سىياقتى چاقتاردان جاس كادىرلاردان سايايىسى ـ زاڭ كۆمىتەتتى وركاننىڭ باسشىلق القاسى مەن القا مۇشەلەرى تۇرالى پىكىر ـ ۇسىنىس الدى. ما ـ

2019 ـ جىلغى رايونىمىزدىڭ اسكەر قابىلداۋ قىزمەتى جايپاي باستالدى

ُورمىچى قالاىسىندا، قارامايبى قالاىسىندا %70تىن تومەن بولماۋى، باسقا ورنىنداردان قابىلداۋ سا ـ لىستىرمامسىنىڭ دا سايكەستى جوعارلايتىندىغى ايقىن تۇراقتاندىرىلدى.

بىيلغى اسكەر قابىلداۋ قىزمەتىندە 5 تۇردە ـ گى ادام الدىمەن قابىلدانادى؛ ُمرىنىشى، ُار تۇردەگى جوعارى ەكەتەپ قۇششارلى؛ ەكىنشى، قۇربانلاردىڭ ىنى ـ قارىنداستارى مەن بەرزەتتە تەرى، ۇكەپەت قىزمەتى ۇستىندە قۇربان بولغان اسكەرلەردىڭ پەرزەنتتەرى جانە قازىر مىندەت ەتەپ جاتقان اسكەرلەردىڭ بەرزەنتتەرى؛ ُۇشند ـ شى، ۇقساس شارت ـ جاعدايدا كاسىپتىك ەرەك ـ شەلىگى بار جاستار؛ ُتورتىنشى، لاڭكەستىككە قارىسى تۇرىپ، ورنىقتىلقتى قورعاۋدا بەيىنەسى كورنەكتى بولغان جاستار؛ بەسىنشى، اسكەرى را ـ يوندىغى خالىق جاساقتارى قىزمەت ەتەۋ اترتە ـ نىڭ مۇشەلەرى.

ۇعسۇعا قاراغاندا، 2019 ـ جىلغى اسكەر قابىل ـ داۋ قىزمەتى 8 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇنى جايپاي باستالىپ، ۇگىشتەۋ، تىزىمەلدۇ، دەنساۋلىق تەكشەرتۇ جانە سايايىسى تەكشەرۇ، قايتالاي تەكشەرىپ اسكەرگە قا ـ بىلدانغاندىنن تۇراقتاندىرۇ، وتكىزىپ الۇ جانە تاسۇ سىندى 4 باسقىشقا ُبولىنىپ، 9 ـ ايدىڭ 30 ـ كۇنىنەن بۇرىن اياقتايدى ەكەن.

ىلە ”ەكولوگىيالىق وبلىس قۇرۇ“ دى ۇنىمىدى نلگەرەلتتى

دى مازمۇنى رەتتىدە ُمر تۇتاس جوسپارلاپ، سايكەستى نلگەرەلتەپ، جاراتىلىستىق قورىق ُوڭىرىنىڭ ەكولوگىيالىق ورتاسىن كورنەكتى جاق ـ سارتتى.

”بىز جاراتىلىستىق قورىق ُوڭىرى قۇرىلدە ـ سىن ەكولوگىيالىق وركنەپت قۇرىلمىسىنىڭ ماڭىز ـ دى مازمۇنى رەتتىدە قاراپ اتقارىپ، بەلگىلى ناقتى ناتيچەلەرگە قول جەتكىزدىك“. ىلە وبلىستىق ورنمانشىلىق جانە جايلىم ەكەمەسى جا ـ راتىلىستىق قورىقتى قورعاۋ باسقارماسنىڭ باسشە ـ ھى نۇرمات جايىرباي بىلاي دەدى: مەملەكتە، اۆ ـ تونومىيالى رايون جانە جەرگىلكىتى ورن جاراتىلىسە ـ تىق قورىق وڭىرىنە بولغان قولداۋ مەن ۇسىنىلمە ـ دى تىنپاي ارتىردى، تەك ىلە شەتقىنى مەملەكتەك دارەجەلى جاراتىلىستىق قورىق ُوڭىرى، قورعاس ُئورت تۇپاقتى قۇرلۇق تاسباقاسى مەملەكتەك دارە ـ جەلى قورىق ُوڭىرىنىڭ وزىنە سوغىسى 5 جىلدا 20 مېللىيون يۇاننان استام قارجى قوسىلىپ، قورىق ُوڭىرىنىڭ قۇات قۇرىلىسىنا، ەملىي زەرتتەۋ نىسانە ـ دارىنا جۇمسالدى. 2017 ـ جىلدان باستاپ، ەمەلە ـ كەت دارەجەلى 3 جاراتىلىستىق قورىق وڭىرىندە بىردەي ارناۋلى باسقارۇ قۇرىلمىى قۇرىلىپ، بۇرىن ـ ھى باسقارۇ بۇنىكتىنىڭ ورنىن باسىپ، جاراتىلىستىق قورىق ُوڭىرىن باسقارۇ اناغۇرلىم جۇيەلى دە كە ـ ھەلدى بولدى.

جاراتىلىستىق قورىق ُوڭىرىنىڭ ەكولوگىيا ـ لىق ورتاسى بارغان ساينىن جاقسارۇمەن بىرگە، ىلە وبلىسىنىڭ تۇتاس تۇعالىق ەكولوگىيالىق ور ـ تاسى دا كورنەكتى جاقساردى. بۇقارانىڭ بەلسەنە ـ دىللىگى مەن رىقتىلغىنىڭ بارغان ساينىن ارتۇى ادامدى تىپتەن شاتاندىرادى. ”جۇشقاغى ُمر شىندەگى 12 وتباسىن كوشىرىپ، 2 زاۋود كەن كاسپورىنىڭ 5 جەردەگى زاۋود ۇيلەرىن شاقىتى. ىلە وبلىسىندا قازىر 3 جەردە مەملەكتە دا ـ رەجەلى جاراتىلىستىق قورىق ُوڭىرى بار، ولار جەكە ـ جەكە ىلە شەتقىنى مەملەكتەك دارەجەلى جاراتىلىستىق قورىق ُوڭىرى، قورعاس ُئورت تۇپاقتى قۇرلۇق تاسباقاسى مەملەكتەك دارەجەلى جاراتىلىستىق قورىق ُوڭىرى، باتىس تىيانشان مەملەكتەك دارەجەلى جاراتىلىستىق قورىق ُوڭى ـ رى. بۇدان سىرت، توغىزتاراۋ جايپاي جاڭغاق تىيانشان ورتا بولەگى كۇنەس تاۋلى شالىغى تۇۋ ـ رىندەگى جايلىم جاراتىلىستىق قورىق ُوڭىرى سىندى 2 اۆتونومىيالى رايون دارەجەلى قورىق ُوڭىرى بار.

پازىنا 18 ـ قۇربلتايىنان بەرى، ىلە وبلىسى شى جىيىننىڭ ەكولوگىيالىق وركنەپت يىدەياسىن شىكەرلىھى امالياتتا ايگىلەپ، جاراتىلىستىق قورىق ُوڭىرىن قۇرۇ، باسقارۇ قىزمەتىن ەكو ـ لوگىيالىق وركنەپت قۇرىلىسى قىزمەتنىڭ ماڭىز ـ

ُسىلىشىمىز جاڭ يىڭچۇن، پىراكتىيكانت چۇ شۇانشۇان 7 ـ ايدىڭ 24 ـ كۇنى ۇرمىچە ـ دەن ھابارلايدى. 7 ـ ايدىڭ 24 ـ كۇنى مەمەلە كەتتىك اسكەر قابىلداۋ قىزمەتى جونىندەگى تە ـ لەۋپۇزور ـ تەلەفون ُماجىلىسى اشىلغاننان كەپىن، اۆتونومىيالى رايون، شىنجياڭ اسكەرى رايونى اسكەر قابىلداۋ قىزمەتى جونىندە تەلەۋپۇزور ـ تە ـ لەفون ُماجىلىسىن اشىپ، 2018 ـ جىلغى رايونىە ـ دىلاپ، 2019 ـ جىلغى اسكەر قابىلداۋ قىزمەتى مىس ـ دەتەن ويدىعادى ورنىداۋ جونىندە ناقتى ورنالامە ـ تىرۇ جاساپ، ايقىن تالاپتاردى ورتاعا قويدى.

مەملەكتەتنىڭ، اۆتونومىيالى رايوننىڭ اسكەر قابىلداۋ ساياساتىنىڭ قانتىستى بەلگىلەھەلەرنە ساي، قابىلداۋ ويىەكىسىسى ورتا ەكەتپەتەن جوعا ـ رى مادەنىيەت ماعلۇماننا يە جاستار نەگىز ەتەلە ـ دى، داشۇەلەردەن وقۇ تاۋسقىان قۇششارلاردان جانە داشۇەگە جامئادان قابىلدانغان قۇششارلاردان قابىلداۋ قىزمەتى ۇيۇنىدى تۇردە ويدىعادى سە ـ تەلەدى، جوعارى وقۇ تارىخىنا يە جاستارنىڭ جانە بىيل وقۇ بىشترەتن وقۇششارلدىڭ قوسىنغا كىرۇى الدىمەن بەكتەىلەدى. بىيىل رايونىمىزدا داشۇەلەردەن وقۇ تاۋسقىان قۇششارلاردان قابىل ـ داۋ سالىستىرمامسىنىڭ %50تەن تومەن بولماۋى،

ىلە ”ەكولوگىيالىق وبلىس قۇرۇ“ دى ۇنىمىدى نلگەرەلتتى

(ياسى 1 ـ بەتتە)

جايلىم ەكولوگىيالىق جۇيەسىن جالىپ تۇعالىق قور ـ عاۋدا بولسىن، الە ُتۇرلى جاراتىلىستىق بايلىقتار ـ دى ۇيلەسىپىدى اشۇدا بولسىن، تۇگەلدەي يازەمەند ـ دى، ُمارىتىنى، ۇنىمىدى نلگەرەلتتى.

ولشەۋ ـ سىزۇ، بەلگى قازىق قويۇ، شەكارا تاسىن ورناتۇ... 7... ايدىڭ 23 ـ كۇنى قۇلجا اۋ ـ دانىنا ورنالاسقان، جەر اۋدانى 9000 كەكتاردان اساتىن ىلە شەتقىنى مەملەكتەك دارەجەلى جاراتتە ـ لىستىق قورىق وڭىرىندە كاسىپتىك قىزمەتكەرلەر شەكارانى ولشەپ، بەلگى ورناتۇدا. قازىر قورىق رايونىنىڭ سەنتىرلى وڭىرىندەگى رومان اعاششارى ماۋەلەپ وسكەن شاقى، ورمان ارانىندا نەشە ۇرپاقى شەتەن بىرگە بوي سوزىپ ُوسىپ كەلە ـ دى. بايىرىعى اعاششاردان جاڭا بۇتاقتار كۆكتەپ، يىگىى، الاساسى بوي تالاسا ُوسىپ، كۆلەھەدى شەتەن اعاشى اۋماغنن قالىبتاستىرعان.

ُئال سول كۇنى نۇستە قورعاس ُئورت تۇپاقتى قۇرلۇق تاسباقاسى مەملەكتەك دارەجەلى جاراتىلىستىق قورىق وڭىرىندە ُئورت تۇپاقتى قۇرلۇق تاسباقالارى ۇياسانان شىعەپ، كوكالدا جايىىراقات كۇنگە قاتقالىپ جاتتى.

ُئورت تۇپاقتى قۇرلۇق تاسباقاسى ورتا ازىيا وڭىرىندە بولاتىن ەرەكشە ُتۇر، مەملەكتەتنىڭ 1 ـ دارەجەلى ُئويىندى قورعالانن ھاياۋاناتقا جا ـ تادى. سوغىى جىلدارى ىلە وبلىسىنداى قانتىستى تاراۋلار ُئورت تۇپاقتى قۇرلۇق تاسباقاسىن قورعاۋ جانە ونى ۇگىتتەۋ تەپسىن ۇزدىكىسىز كۇۋ ـ شەيتتى، ُموىنىپ، ُئورت تۇپاقتى قۇرلۇق تاسباە ـ قاسىنىڭ تىرشلىك ورتاسى اناغۇرلىم جاقساردى.

تاياۋدا عانا جەرگىلكىتى ورنىن قوروتقىنىڭ شىندەگى 12 وتباسىن كوشىرىپ، 2 زاۋود كەن كاسپورىنىڭ 5 جەردەگى زاۋود ۇيلەرىن شاقىتى. ىلە وبلىسىندا قازىر 3 جەردە مەملەكتە دا ـ رەجەلى جاراتىلىستىق قورىق ُوڭىرى بار، ولار جەكە ـ جەكە ىلە شەتقىنى مەملەكتەك دارەجەلى جاراتىلىستىق قورىق ُوڭىرى، قورعاس ُئورت تۇپاقتى قۇرلۇق تاسباقاسى مەملەكتەك دارەجەلى جاراتىلىستىق قورىق ُوڭىرى، باتىس تىيانشان مەملەكتەك دارەجەلى جاراتىلىستىق قورىق ُوڭى ـ رى. بۇدان سىرت، توغىزتاراۋ جايپاي جاڭغاق تىيانشان ورتا بولەگى كۇنەس تاۋلى شالىغى تۇۋ ـ رىندەگى جايلىم جاراتىلىستىق قورىق ُوڭىرى سىندى 2 اۆتونومىيالى رايون دارەجەلى قورىق ُوڭىرى بار.

پازىنا 18 ـ قۇربلتايىنان بەرى، ىلە وبلىسى شى جىيىننىڭ ەكولوگىيالىق وركنەپت يىدەياسىن شىكەرلىھى امالياتتا ايگىلەپ، جاراتىلىستىق قورىق ُوڭىرىن قۇرۇ، باسقارۇ قىزمەتىن ەكو ـ لوگىيالىق وركنەپت قۇرىلىسى قىزمەتنىڭ ماڭىز ـ